

**РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

РО «ВДНЗ «ТХІ»

Борщевич В.Т.

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Культурологія»

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: Бакалавр богослов'я

(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань В 8 «Богослов'я»

(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

(шифр та назва спеціальності)

Освітня програма: Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти бакалавр за спеціальністю В «Богослов'я»

(назва освітньої програми)

Розглянуто та схвалено Методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»
від «29» серпня 2025 р., протокол № 1

2025/2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Культурологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою ТХІ зі В8 «Богослов'я» галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Рецензенти:

Робоча програма рекомендовано на засіданні кафедри Богослов'я
Протокол від. «26» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри д-р. богосл. наук Черенков М.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Гарант програми д-р. істор. наук Борщевич В.Т.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Дані про викладача дисципліни

Прізвище, ім'я, по батькові розробника	Андрєєва Олена Валентинівна
Старший викладач	Спеціаліст. Вчитель російської мови та літератури

2. Анотація дисципліни

Вивчення дисципліни «Культурологія» спрямоване на (формування у студентів знання про сутність і природу феномену культури, особливості її виникнення та розвитку, важливих соціальних функцій та місця в сучасному суспільстві, а також з'ясування смислових аспектів різноманітних культурних форм.)

Навчальна дисципліна «Культурологія» належить до вибіркових дисциплін.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 04 Богослов'я	Вибіркова	
Загальна кількість годин 90 – д.в. 75 – з.в.	Спеціальність 041 Богослов'я	Рік підготовки	
	Освітня програма Бакалавр богослов'я.	1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		21 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		45 год.	63 год.
		Вид контролю:екзамен	

4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Ознайомити студентів з сутністю філософського розуміння феномену культури, навчити навичок аналізу сутнісних змістів та закономірностей культурного розвитку людства, розкрити закономірності розвитку культурологічної проблематики в історії філософії, сприяти опануванню засобами сучасного наукового аналізу культури.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Культурологія» є:

- сформувати цілісне уявлення про розвиток культури;
- сформувати понятійний апарат та вміння ним користуватись.

Інтегральна компетентність	Здатність використовувати отримані знання, уміння й навички для власного особистісного зростання та ефективного лідерського служіння.
Загальні компетентності	1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу 2. Здатність до критичного мислення 3. Здатність до самоаналізу 4. Здатність до науково обґрунтованої інтерпретації людських відносин та поведінки 5. Здатність цінувати та поважати унікальність людської особистості 6. Здатність самостійно працювати з літературними джерелами 7. Розуміння природи наукових знань та меж їх застосування в практиці християнського керівництва
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Знати: - історію розвитку культури; - зміст основних термінів, понять і категорій культурології; - особливості розгортання національно-культурного процесу і культурологічного дискурсу. Вміти: - вирізняти основні методологічні підходи до розуміння сутності культури; - використовувати категоріальний та поняттєвий апарат філософії при аналізі уявлень щодо сутності культурних феноменів; - володіти сучасною методологією культурологічного пізнання; - усвідомлювати специфіку класичної і посткласичної культур; - формувати знання, які дозволяють адекватно сприймати, аналізувати, оцінювати зміст процесів, що впливають на характер розвитку сучасної культури; - збагачувати власну духовну культуру через самоосвіту.

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ КУЛЬТУРИ

Тема 1. Культурологія як наука.

Походження та зміст терміна «культура». Культура як ціннісно-змістовна система. Природа і культура. Структура і функції культури. Культура і цивілізація. Субкультура і контркультура. Семіотика культури. Типологія культури. Історико-культурні регіони.

Тема 2. Основні культурологічні концепції.

Філософсько-богословські, просвітницькі та еволюціоністські концепції культури. Філософія життя, екзистенціалізм, психоаналіз та їх роль у становленні посткласичної культури. Ігрові концепції культури. Постмодернізм у культурології.

Тема 3. Художня культура: загальний огляд.

Поняття про мистецтво. Види, жанри і стилі у мистецтві. Елітарне і масове мистецтво. Художня культура і процеси само ідентифікації особистості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 4. Культура первісного суспільства.

Періодизація первісної культури. Організація первісного суспільства та його матеріальна культура. Виникнення міфології та релігії. Первісне мистецтво.

Тема 5. Культура Древніх і класичних цивілізацій.

Соціальні та світоглядні основи культури Стародавнього Сходу. Художні й естетичні особливості цивілізацій Стародавнього Сходу: Єгипту, Месопотамії, Індії, Китаю. Характерні ознаки класичних цивілізацій. Культура Давньої Греції: загальна характеристика. Культура Давнього Риму. Вплив античної культури на становлення європейської цивілізації.

Тема 6. Культура середньовіччя і Відродження.

Культура Візантії. Культура ісламу. Культура Західної Європи. Періодизація середніх віків європейської історії. Християнська свідомість - основа середньовічного менталітету. Рицарська культура, куртуазність. Народно-карнавальна культура. Художні стилі Середньовіччя. Світоглядні засади культури Відродження. Особливості художньої культури Ренесансу. Криза культури Ренесансу. Культура Реформації та її вплив формування нового світогляду.

Тема 7. Культура Нового часу в Європі. Постмодерн.

Модерн як явище культури. Раціоналізм. Стильові напрямки у мистецтві: французький класицизм і італійське бароко. Просвітництво. Формування світоглядних засад посткласичної культури. Поняття про постмодерн. Постмодерне мистецтво.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	У тому числі				
		л	с	пр	Сам роб			л	с	пр	Сам роб	
						Інд завд (за наявн.)						Інд завд (за наявн.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ТЕОРІЯ КУЛЬТУРИ												
Тема 1. Культурологія як наука.	8	4	2	-	2	-	8	-	-	-	8	-
Тема 2. Основні культурологічні концепції.	12	2	4	-	6	-	6	2	2	-	2	-
Тема 3. Художня культура: загальний огляд.	6	2	2	-	2	-	6	-	-	-	6	-
Разом за змістовим модулем 1	12	2	2	-	6	-	12	2	2	-	6	-
Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ												
Тема 4. Культура первісного суспільства.	14	4	4	-	6	-	6	-	-	-	6	-
Тема 5. Культура Древніх і класичних цивілізацій	12	2	4	-	6	-	12	-	-	-	12	-
Тема 6. Культура середньовіччя і Відродження	9	1	2	-	6	-	9	-	-	-	9	-
Тема 7. Культура Нового часу в Європі. Постмодерн.	9	2	2	-	5	-	8	2	2	-	4	-
Разом за змістовим модулем 2	8	2	2	-	4	-	8	-	-	-	8	-
Усього годин	90	21	24	-	45	-	75	6	6	-	63	-

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Предмет культурології, структура та функції культури 1. Культурологія як наука. Суб'єкт культури. 2. Природа і культура. Закономірності культурної еволюції. 3. Культура і цивілізація. Культурні регіони.	4	1

	4. Поняття про субкультуру, контркультуру, антикультуру. Тоталітарна культура. Елітарна і масова культура.		
2	Основні культурологічні школи і концепції. 1. Богословські концепції культури. Просвітницькі концепції культури. 2. Еволюціоністські та ігрові концепції. 3. Культурологічні погляди романтиків. Марксизм і культура. 4. Вплив філософії Ф.Ніцше на сучасну теорію культури. Психоаналіз і його роль у становленні сучасної культурології. К.Юнг: поняття соціокультурного архетипу. 5. Неофрейдистські концепції культури. Неокантіанські концепції культури. 6. Концепції «культурних кругообертів». Філософи постмодерну про культуру.	4	1
3	Художня культура. Поняття про мистецтво. 1. Поняття про мистецтво, його види і жанри. 2. Елітарне і масове в мистецтві. Вивчення аудиторії мистецтва.	2	1
4	Культура первісного суспільства. 1. Матеріальна культура первісного суспільства. 2. Первісне мистецтво.	2	1
5	Культура Древнього Сходу і античності. 1. Культура Месопотамії і Єгипту. 2. Культура Давнього Інду та Китаю. 3. Культура античної Греції. 4. Культура античного Риму.	4	1
6	Культура епохи Середньовіччя і Відродження. 1. Культура Візантії. 2. Рицарська культура, куртуазність. Народно-карнавальна культура. Художні стилі Середньовіччя. 3. Культура Відродження і Реформації.	4	1
7	Культура Нового часу в Європі. Постмодерн. 1. Модерн як явище культури. Раціоналізм. 2. Стильові напрямки у мистецтві: французький класицизм і італійське бароко. 3. Просвітництво. Формування світоглядних засад пост класичної культури. 4. Поняття про постмодерн. Постмодерне мистецтво.	4	-
	Разом	24	6

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год. д.в.	Кількість год. з.в.
----------	------------	------------------------	------------------------

I	САМООПРАЦЮВАННЯ ДОДАТКОВОГО МАТЕРІАЛУ ЗА ЛЕКЦІЙНОЮ ТЕМАТИКОЮ	8	4
1	Предмет культурології, структура і функції культури.	4	4
2	Культурологія як інтегративна дисципліна.	6	3
3	Проблема витоків культури.	6	6
4	Релігійно-філософські концепції культури.	6	3
5	Еволюціоністські та ігрові концепції культури.	4	3
6	Психоаналіз і культура.	4	3
7	Постмодерн про культуру.	6	3
II	ПІДГОТОВКА ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8	3
8	Первісна культура: вірування та культи древніх	6	3
9	Культура Шумеру.	4	4
10	Ассиро-Вавілонська культура.	4	6
11	Загальна характеристика Давньоєгипетської культури.	8	6
12	Основні стилі європейського мистецтва: загальна характеристика.	4	1
13	Мистецтво Італійського Відродження.	4	3
14	Культура Просвітництва у Європі	8	3
15	Культура італійського барокко.	4	6
16	Французький класицизм.	8	5
17	Еклектичні стилі у європейському мистецтві 18-19ст.	4	1
18	Світоглядні засади культури Модерну.	4	3
19	Модерний живопис	4	6
20	Постмодерна культура.	8	5
III	ПІДГОТОВКА ДО КНР	4	1
	Разом	45	63

9. Види контролю і система накопичення балів

	Види контрольного заходу	Кількість контрольн. заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виступ на семінарському занятті	11	0-3	0-33
2	Участь у дискусії на семінарському занятті	11	0-1	0-11
3	Перевірка готовності до практичного заняття	8	2	16
3	Виконання практичної роботи	9	1	9
4	Контрольне тестування за вивченим	1	25	25

	матеріалом 1 та 2 розділів (письмово)			
5	Індивідуальне письмове завдання	1	6	6
6	Екзамен			
	Разом			100

10.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою / National grade		Мін. бал / Min. marks	Макс. бал/ Max. marks	Шкала ЄКТС / ECTS grade
недиференційована шкала / undifferentiated grade	диференційована шкала / differentiated grade			
Зараховано / Passed	Відмінно /Excellent	90	100	A
	Добре / Good	82	89	B
		74	81	C
		64	73	D
	Задовільно / Satisfactory	60	63	E
Не зараховано / Fail	Незадовільно / Fail	35	59	Fx
		0	34	F

11.Рекомендована література

Базова

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури. - К., 2014.
2. Гуревич П.С. Культурология: Учеб. для студ. вузов. - 3-е изд., переработ. и дополн. - М. : Гардарики, 2009. - 288 с.
3. Культурология /под. Ред. Ю.Н.Солонина, М.С.Кагана.- М., 2012.
4. Жолтовський. Художнє життя на Україні в XVII-XVIII ст. - К., 1983.
5. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. закл. освіти /Під ред. С.В. Головка - 3 вид., перероб. і доп. - К.: Либідь, 2000. - 520 с.
6. Історія української літератури. У 2 т.- К., 1987.
7. Історія українського мистецтва. В 6 т. - К., 1968.
8. Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. - СПб.: Лань, 1997. - 512 с.
9. Кравченко А.И. Культурология: Учебник /МГУ им. М.В.Ломоносова. - М.: Проспект, 2013. - 285 с.

Допоміжна

10. Кремень В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації /В.Кремень, В.Ткаченко. - К.: Вид. центр «Друк», 1998. - 446 с.
11. Культурне Відродження в Україні. - Львів, 1993.
12. Культурология /Под ред. А.А.Радугина. - М.: Центр, 1996. - 400 с.
13. Культурология в вопросах и ответах: Учеб. пособие для студ. вузов /Под ред.

Г.В.Драча. - Ростов н/Д.: Феникс, 1997. - 480 с.

14. Культурология. XX век: антология. Аксиология, или философское исследование природы ценностей /РАН; Ин-т науч. информации по обществ. наукам. - М., 1996.-144 с.
15. Культурология. XX век: Энциклопедия: В 2 т. - СПб.: Университетская кн., 1998.
16. Культурология: Учеб. для студ. техн. вузов /Под ред. Н.Г.Багдасарьян. - М.: Высш. шк., 1999. - 511 с.
17. Культурология: Учеб. пособие для студ. вузов /Под ред. Г.В.Драча. - Ростов н/Д.: Феникс, 1998. - 576 с.
18. Культурология: Хрестоматия /Сост. проф. П.С.Гуревич. - М.: Гардарики, 2000. - 529 с.
19. Левяш И.Я. Культурология: Курс лекций. - Мн.: НТООО «ТетраСистемс», 1998. - 544 с.
20. Лекції з історії світової і вітчизняної культури /За заг. ред. А.В.Яртися та ін. - Л.: Світ, 1994. - 496 с.
21. Логвин Г. Украинское искусство. - М., 1963.
22. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Либідь, 1995. - 224 с.
23. Макаров А. Світло українського бароко. - К., 1994.
24. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. - К., 1992.
25. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. Навч. посіб. для студ. гуманіт. фак. вищ. навч. закл. - К. : Либідь, 1996. - 358 с.
26. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури: Навч. посіб. - 6 вид., стер. - К.: Знання, 2006. - 359с.
27. Попович М. Нарис історії культури України. - 2-е вид., випр. - К.: «АртУк», 2001. - 728 с.
28. Розин В.М. Введение в культурологию: Учеб. для высш. шк.. - М.: Издательская группа "Инфра-М- Форум", 2000.- 224 с.
29. Садохин А.П. Культурология. Теория и история культуры: Учеб. пособие. - М.: ООО "Изд-во Эксмо", 2005. - 623 с.
30. Сапронов П.А. Культурология. СПб.: Союз, 1999. - 559 с.
31. Семчишин М. Тисячоліття української культури. - К., 1993.
32. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій /А.К.Бичко, П.І.Гнатенко, А.М. Феоктистов та ін. - К.: Либідь, 1992. - 392 с.
33. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. /М.М.Закович, І.Я.Зязюн, О.М.Семашко та ін.; За ред. М.М.Заковича. - К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. - 622 с.
34. Хоруженко К.М. Культурология: Энциклопед. словарь. - Ростов н/Д.: Феникс, 1997. - 640 с.